

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Alan Yeterliklerine Dayalı Gereksinim Çözümlemesi

Mahir Kalfa¹

Öz

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin görevlerini daha etkin yerine getirebilmek için kendi görüşleri doğrultusunda gereksinim duydukları konuları ortaya çıkarmaktır. Bu doğrultuda Mete (2013) tarafından geliştirilen alan yeterliklerinden yararlanılmıştır. Tarama modelindeki bu çalışmada veriler yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerden bir anket formu kullanılarak elde edilmiştir. Katılımcıların, yeterliklerle ilgili hangi konularda gereksinim hissettikleri sorgulanmıştır. Böylece doğrudan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hedef alınarak eğitim alamayan öğretmenlerin, gereksinim hissettikleri bilgi alanları ortaya çıkmaktadır. Sonuçlara göre öğretmenlerin, Mesleki Bilgi Bölümünde “Dil öğretiminde edebiyat ürünlerinden faydalanma”, Mesleki Beceri Bölümünde “Öğrenci beklentilerini karşılayacak öğrenci merkezli, güdüleyici, öğrencilerin dil gelişim düzeyleri, öğrenme biçimleri, öğrenme gereksinimlerine uygun sınıf içi ve dışı etkinlikler”, Mesleki Tutum ve Değerler Bölümünde “Türkçenin doğru kullanılması için gerekli uyarılarda bulunma maddeleri en fazla eğitim gereksinimi duydukları konular” olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Yabancı dil
Türkçe öğretimi
Alan yeterlikleri
Gereksinim çözümlemesi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 02.02.2014
Kabul Tarihi: 15.07.2015
Elektronik Yayın Tarihi: 11.11.2015

DOI: 10.15390/EB.2015.3064

Giriş

Eğitim öğretim, bütün boyutlarıyla sürekli değişim ve gelişim gerektiren dinamik bir yapıya sahiptir. Değişen yüzyılın bilgi toplumunu oluşturacak bireylerin yetiştirilebilmesi için eğitim alanında yenileşme ve teknolojiye ayak uydurma gereksinimi doğmuştur.

Ülkemizde de çağın gerekleri doğrultusunda yeni bir yapılanmaya gidilmiş, gerekli çalışmalar yapılmış, okulların fizikî yapıları yenilenmiş, çağın gerektirdiği eğitim donanımları tamamlanmaya çalışılmış, eğitim öğretim programları yaşanan gelişimlere paralel olarak güncellenmiş ve sürekli güncellenmektedir.

Yeni uluslararası araştırmalar öğretmen kalitesinin öğrencilerde öğrenme sonuçları açısından çok önemli bir belirleyici faktör olduğunu göstermiştir (Avustralya Öğretmenlik Standartları Ulusal Çerçevesi, Danışmanlık Raporu, 2013). Öğretmen; eğitim ortamlarını düzenlemek, eğitime ilişkin öteki öğeleri eşgüdümlemek, uygun öğretim yöntemlerini seçmek, insan ilişkilerini başarılı bir biçimde kurmak ve öğrencileri öğrenmeye güdülemek gibi önemli görevler üstlenmiş bulunmaktadır.

¹ Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkiye, mkalfa@hacettepe.edu.tr

Bu görevleri nedeniyle öğretmen, eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde en stratejik öge olarak kabul edilmektedir (Kuruüzüm ve Çelik, 2005). Eğitimin en önemli ve belirleyici faktörü öğretmenlerdir. Bundan dolayıdır ki öğretmene ve eğitime yapılan yatırımlar, ülkenin geleceğine yapılan yatırımlardır. Eğitim öğretim sürecinin vazgeçilmez her zaman öğretmendir. “Öğretmenin niteliği ve yeterliliği, eğitim öğretim faaliyetinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür.” (Büyükkaragöz, 1998). Bu nedenle öğretmeni, çağın gereklerine uygun beklentileri yerine getirebilecek şekilde yetiştirmek gerekmektedir. “Öğrenci başarısını etkileyen en önemli okul değişkeni “öğretmen kalitesi”dir (Dünya Bankası Raporu, 2011). Süreçte önemli rol üstlenen öğretmenin görevinin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin elbette sürekli sorgulanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. “Öğretmenlerin bilgi ve becerileri okulda öğrencilerin öğrenmesini etkileyen en önemli etkidir.” (Leigh ve Mead, 2005). Bu bağlamda nitelikli öğretmenlerin yetişmesinde öğretmen yetiştiren kurumlara büyük sorumluluk düşmektedir. “Öğretmenlerin yetiştirilmesinde istenilen nitelikte olabilmeleri için birtakım standartların saptanması gerekmektedir. Bu standardı sağlayacak yollardan birisi öğretmen yeterlikleridir.” (Seferoğlu, 2009).

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine yönelik, zaman zaman bazı çalışmalar yapılmış ancak en kapsamlı çalışmaya Temel Eğitime Destek Programı (TEDP) kapsamında 2004 yılında başlanmıştır. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri belirlenmiş, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığınca uygun bulunması üzerine Bakanlık Makamının 17/04/2006 tarihli onayı ile yürürlüğe girmiş ve 2590 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanmıştır. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinden olan “Program ve İçerik Bilgisi” yeterlik alanının “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi ile Özel Alan Öğretim Programını İzleme-Değerlendirme ve Geliştirme” alt yeterlikleri, alanlar bazında “öğretmenlerin, görevlerini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi, beceri, tutum ve değerler olarak tanımlanan, öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerinin çalışılmasını gerekli kılmıştır” (MEB, 2013).

Türk Eğitim Derneğinin 2009 yılında hazırlanmış olduğu raporda, eğitim sisteminin en önemli sorunlarından biri olan öğretmenlerin yeterliklerinin geliştirilmesi konusu eğitimde ulusal bir öncelik olarak ele alınmaktadır (Öğretmen Yeterlikleri Özet Rapor, 2009). Bu çalışmada uluslararası alanda öğretmenlik mesleği standartlarının geliştirilmesi ile ilgili uygulama örnekleri incelenerek, Türkiye’de ilköğretim öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin mevcut durumun öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerin görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi ve öğretmenlik mesleği standartlarının geliştirilmesi için çözüm önerileri sunulmaktadır (Öğretmen Yeterlikleri Özet Rapor, 2009, s. iii).

İlköğretim kademesi öğretmenleri için Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri ve ortaöğretim kademesi için Türk dili ve edebiyatı öğretmeni özel alan yeterlikleri belirlenmiş ancak yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin özel alan yeterlikleri çalışılmamıştır. Oysa yabancı dil olarak Türkçe öğreten bir öğretmenden beklenen ile Türkçe öğretmeni veya Türk dili ve edebiyatı öğretmeninden beklenen nitelikler farklılık göstermektedir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmeni

Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenden beklenen Türk dilini öğretirken bir yabancıya Türk kültürünü tanıtabilecek, aktarabilecek ve yaşatabilecek yeterlikte olmasıdır. Öğretmenin, öğrettiği dilin ses, biçim, sözdizimi, bağlam ve anlam bilgilerine sahip olmasının yanında bütün bunları öğretim sürecinde ana dili Türkçe olmayan öğrenciye nasıl öğretebileceği konusunda da donanımlı olması gerekmektedir (Mete, 2013, s. 9).

Bilindiği gibi, “öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi ile sağlanmaktadır.” (Demirel, 1999, s.192). Oysa yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında, üniversitelerin Türkçe Öğretmenliği, Türkçe Eğitimi, Türk Dili ve Edebiyatı, Dilbilim ve Yabancı Diller gibi bölümlerinde eğitim gören öğretmenler görev almaktadırlar. Bu bölümler, yabancılar Türkçe öğretimi görevini üstlenmeye uygun veya en yakın olanlar gibi görünse de söz konusu bölümlerin program içerikleri incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının ihtiyaçlarını yerine getirebilmek için gereken eğitimin yeterli olmadığı düşünülebilir.

Öğretmenin görev öncesi aldığı eğitimden sonra hizmet süresince mesleğindeki yenileri takip etmek, bilgileri güncellemek ve mesleki gelişimi sağlamak amacıyla gereksinim duyulan konular göz önüne alınarak iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu konudaki uygulamalar ülkelere göre değişmektedir.

Amaç

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin eğitim olarak mezun oldukları bölümlerden farklı alanda görev yaptıkları göz önüne alınarak *ihtiyaç değerlendirme yaklaşımına göre gereksinim çözümlemelerini yapmak* amacı ile tasarlanmıştır. Etkili bir eğitim için öğretmenlerin eğitim ihtiyaçlarının bizzat kendilerine sorularak tespit edilmesi ve belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda faaliyetlerin düzenlenmesi gerekmektedir. “Böylece öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarıyla uyumlu ve tutarlı bir biçimde oluşturulan mesleki gelişim programları, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini artırmada etkili olacaktır.” (Opfer ve Pedder, 2011, s. 454). Bu bağlamda zaten doğrudan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hedef alınarak eğitim alamayan öğretmenlerin görev yaparken ihtiyaç hissettikleri konuların belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda, bu çalışmada yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerden beklenenler araştırılarak maddelendirilmiş ve hangi konularda eğitim ihtiyacı hissettikleri sorgulanmıştır.

Bu çalışmanın, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin bilgi, beceri ile tutum ve değerler temelinde mesleki yeterlik açısından hizmet öncesi eğitim eksikliklerini tamamlamalarını sağlamak için oluşturulacak eğitim programlarına katkıda bulunması beklenmektedir. Bu beklentiye cevap bulabilme adına çalışmada alan öğretmenlerine hangi yeterlik alanı, yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili eğitim almak istedikleri sorgulanmıştır.

Yöntem

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin görevlerini yerine getirebilmeleri için gereken niteliklerin neler olduğuyla ilgili tarama yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır. Toplanan veriler araştırmacı tarafından Yeterlik Eğitim İhtiyacı Değerlendirme Anketine dönüştürülmüştür. Oluşturma aşamaları *İhtiyaç Belirleme Süreci* başlığı altında verilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğreten 96 öğretmen oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda katılımcıların kişisel bilgileri verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcı bilgileri

		<i>F</i>	<i>%</i>
Görev Yaptığı Ülke	Belçika	8	8.3
	Fransa	16	16.6.
	Mısır	10	10.4
	Arnavutluk	4	4.1
	Kosova	3	3.1
	Bosna Hersek	16	16.6
	Makedonya	4	4.1
	Kazakistan	4	4.1
	İtalya	2	2.0
	Polonya	4	4.1
	Romanya	6	6.2
	Almanya	12	2.5
	İsviçre	4	4.1
	İngiltere	3	3.1
	Toplam	%100	96
Mezun Olunan Bölüm	Fransızca Öğretmenliği	18	18.7
	Almanca Öğretmenliği	8	8.3
	Türk Dili ve Edebiyatı	26	27.0
	Türkçe Eğitimi	28	29.1
	İngilizce Öğretmenliği	6	6.2
	Tarih	2	2.0
	Çağdaş Türk Lehçeleri	4	4.1
	Sınıf Öğretmenliği	4	4.1
Toplam	%100	96	100
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Öğretmenlik Tecrübesi	0-5	60	62.5
	6-10	24	25.0
	11 yıl ve üzeri	12	12.5
Toplam	%100	96	100

İhtiyaç Belirleme Süreci

Eğitim tasarlama sürecinin önemli boyutlarından birisi de hedef kitleden elde edilen veriler doğrultusunda gereksinimlerin belirlenmesidir. Kayabaş (2008, s.15) gereksinim saptamasının yapılması kadar, bunun duyarlı ve sistematik bir şekilde yapılmasının da önem taşıdığını vurgulamış ve öğretmenlerin gereksinimlerin saptanmasına katılmaya ne kadar özendirilirse gelişimde o kadar önemli rol oynayacaklarını bildirmiştir. Bu bağlamda gönüllülük esasına dayalı olarak 96 öğretmen çalışmaya dâhil edilmiştir. Böylece katılımcıların, eğitim ihtiyacı hissettikleri maddelerle ilgili veri toplanmıştır.

Yeterlik Eğitim İhtiyacı Değerlendirme Anketinin Hazırlanması

Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin hangi konularda eğitim ihtiyacı hissettiklerini araştırabilmek için öncelikle yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenin sahip olması beklenen bilgi, beceri ile tutum ve değerlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu aşamada araştırmacı tarafından, Yeterlik Eğitim İhtiyacı Değerlendirme Anketi oluşturmak amacıyla Mete'nin (2013) bilgisi dâhilinde "Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Özel Alan Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı doktora çalışmasında üç grupta (A. Mesleki Bilgi, B. Mesleki Beceri, C. Mesleki Tutum ve Değerler) yer alan yeterlik ve performans göstergeleri kullanılmıştır.

Anketin birinci bölümünde görev yeri, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun olduğu bölüm, hizmet yılı, bildiği yabancı dil ve iletişim bilgileri gibi kişisel bilgilerin sorgulandığı 7 madde bulunmaktadır. Anketin ana maddeleri 12 yeterliğin sorgulandığı ikinci bölümdür. İkinci bölümde yeterlikler ve performans göstergeleri üç gruba ayrılarak verilmiş ve yer alan maddelerden hangileriyle ilgili kendilerini geliştirmeleri gerektiğini düşündüklerini ölçekte işaretlemeleri istenmiştir. Her yeterliğin altında yol göstereceği düşünülerek performans göstergeleri de verilmiştir. Ayrıca her maddeden sonra bir kutu eklenerek açık uçlu olarak hazırlanacak eğitim programlarında sorgulanan maddelerin dışında, ihtiyaç duyabilecekleri konuları yazmaları istenmiştir.

Hazırlanan ihtiyaç değerlendirme anketi ile ilgili olarak 3 alan uzmanı ve iki ölçme değerlendirme uzmanından maddelerin söz dizini, amaçlanan içerikte olup olmadığı ve eklenmesi gereken başka ifadelerin olup olmadığı konusunda değerlendirmeler alınmış, uygulama öncesi öneriler doğrultusunda düzenlenerek 11 öğretmene gönderilip geçerliği güvenilirliği denenmiştir.

Anketin Uygulanması

Hazırlanan Yeterlik Eğitim İhtiyacı Değerlendirme Anketi objektif bilgi alımını sağlayabilmek için kodlanmış ve katılımcı kimlikleri alınmamıştır. Uygulama öncesi iki ölçme değerlendirme konu uzmanı tarafından anketin uygunluğuna dair görüş alınmıştır. Aynı zamanda anketlerin geçerlik ve güvenilirliği için Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısına bakılmış ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Cronbach Alfa Katsayısı=0,975). Ayrıca hazırlanan anket, 9 katılımcıya uygulanarak ön uygulama çalışması yapılmıştır. Böylece oluşturulan anket yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev yapan toplam 96 öğretmene gönüllülük esasına göre uygulanmıştır.

Sonuçların İncelenmesi

Araştırmada elde edilen veriler, kodlanarak bilgisayara yüklenilmiş ve "SPSS (Statistical package program for social sciences) 13.0 " istatistik programı kullanılarak çözümlenmiştir. İhtiyaç değerlendirme anketinden elde edilen veriler tablolaştırılarak sayısal değerlerle ifade edilmiştir. Verilerin, yüzde (%), frekans (f) analizleri yapılmıştır. Her madde için ihtiyaç bildirimleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, yorumlanarak değerlendirilmiş ve bulgular bölümünde verilmiştir.

Bulgular ve Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görev yapan öğretmenlere uygulanan eğitim ihtiyaç değerlendirme anketinden elde edilen veriler iki başlık altında sunulmuştur. Öncelikle katılımcı bilgileri daha sonra ise öğretmenlerin en yüksek ve en az eğitim ihtiyacı bildirdiği maddelere ait bulgular sunulmuştur.

Yeterlik Eğitim İhtiyacı Değerlendirme Anketinden Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin hangi konularda eğitime ihtiyaç duyduklarına yönelik görüşleri birleştirilerek en fazla ihtiyaç duyulduğu bildirilen konular ve nedenleri ile en az ihtiyaç duyulduğu bildirilen maddelerin nedenleri yorumlanarak aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Mesleki bilgi bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili elde edilen veriler

<i>Yeterlikler</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Dil bileşenleri ve dilbilim bilgilerini kullanabilme <i>Dil öğretiminde edebiyat ürünlerinden faydalanma</i>	36	37.5
Dil öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini uygulayabilme <i>Yabancı dil öğretimine uygun yöntem ve teknikleri sınıf uygulamalarına yansıtma</i>	50	52.0
Türkçeyi özellikleri ve kurallarına uygun kullanabilme <i>Türkçe yazılı/sözlü iletişimde örtük/dolaylı anlatım</i>	58	60.4

Dil bileşenleri ve dilbilim bilgilerini kullanabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 36 katılımcının bildirdiği, *Dil öğretiminde edebiyat ürünlerinden faydalanma* ve 34 katılımcının bildirdiği, *Dil-kültür, dil-düşünce ilişki ve etkileşimi* maddeleri iken en az eğitim ihtiyacı bildirilen madde, 16 katılımcı ile *Dilbilime özgü temel kavram ve kuramlar* maddesi olmuştur. Buradan yola çıkarak alanda görev yapan öğretmenlerin uygulamalarda edebi ürünleri kullanmakta zorlandıkları söylenebilir.

Dil öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini uygulayabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 50 katılımcının bildirdiği, *Yabancı dil öğretimine uygun yöntem ve teknikleri sınıf uygulamalarına yansıtma* ve 46 katılımcının bildirdiği, *Yabancı dil öğretimine uygun yöntem ve teknikler* maddeleri iken en az eğitim ihtiyacı bildirilen madde, 8 katılımcı ile *Dil öğretiminde temel kuram ve yaklaşımlar* maddesi olmuştur. Görev yapan öğretmenlerin yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri konusunda sorunlar yaşadıkları düşünülebilir.

Türkçeyi özellikleri ve kurallarına uygun kullanabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 58 katılımcının bildirdiği, *Türkçe yazılı/sözlü iletişimde örtük/dolaylı anlatım* maddesi iken en az 16 katılımcının bildirdiği, *Yapı ve köken bakımından Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri* maddesi olmuştur. Yabancı dil öğretiminde öğrenci ile ortak kültürel altyapı olmadığı için 'dolaylı anlatım konusu' öğretmenlerin öğretim sürecinde güçlük çektikleri konular arasında yer almaktadır.

Tablo 3. Mesleki beceri bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili elde edilen veriler

<i>Yeterlikler</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Öğretim sürecini amaca uygun planlayabilme <i>Öğrenci merkezli, motive edici, öğrencilerin dil gelişim düzeyleri, öğrenme biçimleri, öğrenme gereksinimlerine uygun sınıf içi ve dışı etkinlikler</i>	62	64.5
Öğretim ortamları düzenleyebilme <i>Türkçenin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek ortamlar</i>	44	45.8
Dil öğretim sürecine uygun materyal ve kaynak kullanabilme <i>Seçtiği materyal ve kaynakları Türk kültürünün özelliklerini yansıtacak şekilde uyarlama</i>	74	77.0
Öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirebilme <i>Günlük hayatta kullanılan dört beceriyi de yakın oranlarda geliştirebilecek etkinlikler</i>	54	56.2
Öğrenim-öğretim sürecini izleyebilme-değerlendirebilme <i>Dil bütündür, ilkesinden hareketle öğrencilerin dört dil becerisini de ölçmeyi dikkate alan araçlar</i>	46	47.9

Öğretim sürecini amaca uygun planlayabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 62 katılımcının bildirdiği, *Öğrenci merkezli, motive edici, öğrencilerin dil gelişim düzeyleri, öğrenme biçimleri, öğrenme gereksinimlerine uygun sınıf içi ve dışı etkinlikler* ve 56 katılımcının bildirdiği, *Dil bir bütündür ilkesinden hareketle öğrencilerin dört dil becerisini de geliştirmeyi dikkate alan planlar* maddeleri iken en az 36 katılımcının bildirdiği, *Planlarda materyal ve kaynak gereksinimini dikkate alma* maddesi olmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin sınıf içi ve dışı etkinlikler uygulamakta zorlandıkları söylenebilir.

Öğretim ortamları düzenleyebilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 44 katılımcının bildirdiği, *Türkçenin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek ortamlar* ve yine 44 katılımcının bildirdiği, *Öğrenme ortamları oluştururken ülke kültürlerinin dil öğrenme ile etkileşimi* maddeleri iken en az 30 katılımcının bildirdiği, *Güvenli, olumlu ve motive edici bir öğrenme ortamı* maddesi olmuştur. Görev alan öğretmenlerin sınıf ortamındaki uygulamalarına günlük yaşamı yansıtmakta zorlandıkları görülmektedir.

Dil öğretim sürecine uygun materyal ve kaynak kullanabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 74 katılımcının bildirdiği, *Seçtiği materyal ve kaynakları Türk kültürünün özelliklerini yansıtabilecek şekilde uyarılma* ve 64 katılımcının bildirdiği, *Dört temel dil becerisinden birkaçını ya da tümünü bir arada geliştirmeye uygun materyal ve kaynak* maddeleri iken en az 44 katılımcının bildirdiği, *Öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye katkıda bulunacak nitelikte dil gelişim düzeyleri, öğrenme biçimleri, öğrenme gereksinimlerine uygun materyal ve kaynak* maddesi olmuştur. Öğretmenlerin kullanacağı materyalleri uyarılma konusunda sorun yaşadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirebilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 54 katılımcının bildirdiği, *Günlük hayatta kullanılan dört beceriyi de yakın oranlarda geliştirebilecek etkinlikler* ve 50 katılımcının işaretlediği *Akıcı ve etkili konuşma ve yazma becerilerini geliştirmek için öğrencilerin söz varlığını zenginleştirme* maddeleri iken en az 28 katılımcının bildirdiği, *Anlatım bozuklukları ve yazım yanlışlarını gidermek için uygun fırsatlar* maddesi olmuştur. Öğretmenlerin uygulamalarda dört temel dil becerisine birden yer vermekte zorlandıkları sonucu çıkarılabilir.

Öğrenim-öğretim sürecini izleyebilme-değerlendirebilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 46 katılımcının bildirdiği, *Dil bütündür, ilkesinden hareketle öğrencilerin dört dil becerisini de ölçmeyi dikkate alan araçlar* ve 38 katılımcının bildirdiği *Uyguladığı ölçme araçlarından elde ettiği sonuçları yorumlama* maddeleri iken en az 16 katılımcının bildirdiği, *Ölçme sonuçlarına göre dil gelişimiyle ilgili olarak öğrencilere dönüt verme* maddesi olmuştur. Becerilerin ölçülmesinde kullanılacak ölçeklerin geliştirilmesinde öğretmenlerin zorlandıkları düşünülebilir.

Tablo 4. Mesleki tutum ve değerler bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili elde edilen veriler

<i>Yeterlikler</i>	<i>F</i>	<i>%</i>
Türkçenin doğru ve etkili kullanımında öncülük edebilme <i>Türkçenin doğru kullanılması için gerekli uyarılarda bulunma</i>	35	36.4
Dil-kültür etkileşimine duyarlı olabilme <i>Dünya kültür ürünleri</i>	46	47.9
Mesleki gelişimini sağlayabilme <i>Dil/ Türkçenin öğrenimi ve öğretimine ilişkin güncel yayınları, tartışmaları ve gelişmeler</i>	56	58.3
Mesleki gelişimine yönelik iletişim kurarak iş birliği sağlayabilme <i>Farklı ülkelerden kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim ve iş birliği</i>	66	68.7

Türkçenin doğru ve etkili kullanımında öncülük edebilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 35 katılımcının bildirdiği, *Türkçenin doğru kullanılması için gerekli uyarılarda bulunma* maddesi iken en az 9 katılımcının bildirdiği, *Türkçeyi doğru ve etkili kullanmanın görevine etkisi* maddesi olmuştur. Görev yapan öğretmenlerin 'uyarıda bulunmanın yöntemleri konusunda' kendilerine yeterince güvenmedikleri ve destek beledikleri söylenebilir.

Dil-kültür etkileşimine duyarlı olabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 46 katılımcının bildirdiği, *Dünya kültür ürünleri* ve 38 katılımcının bildirdiği, *Türk toplumun kültürel yapısı, gelenek ve görenekleri* maddeleri iken en az 20 katılımcının bildirdiği, *Farklı kültürlerle hoşgörü* maddesi olmuştur. Öğretmenlerin kültürel anlamda dünya ürünleri konusunda bilgi eksikliği hissettikleri düşünülebilir.

Mesleki gelişimini sağlayabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 56 katılımcının bildirdiği, *Dil/ Türkçenin öğrenimi ve öğretimine ilişkin güncel yayınları, tartışmaları ve gelişmeler* ve 50 katılımcının bildirdiği, *Mesleki gelişim sürecindeki deneyim ve kazanımlarını meslektaşlarıyla paylaşma* maddeleri iken en az 28 katılımcının bildirdiği, *Dil/Türkçenin öğrenimi ve öğretimine ilişkin seminer, çalıştay, sempozyum vb. toplantılar* maddesi olmuştur. Öğretmenlerin alanlarıyla ilgili güncel tartışma ve gelişmelerden kopmak istemedikleri söylenebilir.

Mesleki gelişimine yönelik iletişim kurarak iş birliği sağlayabilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 66 katılımcının bildirdiği, *Farklı ülkelerden kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim ve iş birliği* ve 58 katılımcının bildirdiği, *Mesleki gelişimine yönelik ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim kurarak iş birliği sağlama* maddeleri iken en az 40 katılımcının bildirdiği, *Mesleki gelişimine yönelik işbirlikli öğrenme stratejileri* maddesi olmuştur. Bu anlamda, öğretmenlerin farklı ülkelerden paydaşlarla iletişim kurabilme konusunda destek istemesi gelişim göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tartışma ve Öneriler

Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlere uygulanan eğitim ihtiyacı belirleme anketinden elde edilen bulgulara göre öğretmenler;

Mesleki Bilgi bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili dil bileşenleri ve dilbilim bilgilerini kullanabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 36 katılımcının bildirdiği, *Dil öğretiminde edebiyat ürünlerinden faydalanma* maddesi olmuştur. Dil kültür ilişkisi düşünüldüğünde, kullanılan metinlerin dil öğretiminin yanı sıra öğrencinin kültür ve bilgi düzeyine de katkıda bulunacağı ve farklı kültürlerle karşı hoşgörü geliştirebileceği bilinmektedir. Bu bağlamda katılımcıların; dil, dilbilim, kavram ve kuramlarla ilgili alt yapılarının yeterli olduğu ancak kültürlerarası bildirişim yetisini (Erişek ve Yücel, 2002, s.63) geliştirmeye yönelik edebi metinlerden faydalanma konusunda gelişim ihtiyacı duydukları söylenebilir.

Dil öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini uygulayabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 50 katılımcının bildirdiği, *Yabancı dil öğretimine uygun yöntem ve teknikleri sınıf uygulamalarına yansıtma* maddesi olmuştur. Katılımcıların kişisel bilgilerine bakıldığında toplam 32 kişinin İngilizce, Almanca ve Fransızca eğitimi alanından mezun olduğu geri kalan katılımcıların ise yabancı dil öğretimi alanı dışında Türk dili ve edebiyatı, Türkçe Eğitimi, Çağdaş Türk Lehçeleri, Tarih ve Sınıf Öğretmenliği alanlarından mezun olduğu anlaşılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusuna en yakın alan elbette Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Eğitimi ve Çağdaş Türk Lehçeleri bölümleri olması kabul edilebilir bir gerçek olmasına rağmen program içeriklerinin yabancı bir dil olarak Türkçenin öğretilmesine yönelik hazırlanmadığı bilinmektedir. Yabancılar Türkçe öğretiminde, değişik ülkelerden gelen farklı yaş gruplarına ve farklı ilgi alanlarına sahip öğrencilerle karşı karşıya kalınmaktadır. Bu durumlar, öğretmenlerin farklı yaklaşım, yöntem ve teknikleri kullanmalarını gerekli kılmaktadır. Ancak bu alan için özel öğretmen yetiştirmeye yönelik bir bölümün olmaması ve bu alan için öğretmen yeterliklerinin açık bir biçimde ortaya konulmaması büyük bir eksiklik (Barın, 2010). Bu bağlamda yabancı bir dil öğretmek üzere eğitim alamayan öğretmenlerin yabancı dil öğretimi yöntem ve teknikleri konusunda eğitim ihtiyacı duymaları doğal olarak anlaşılabilir bir sonuç oluşturmaktadır.

Türkçeyi özellikleri ve kurallarına uygun kullanabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 58 katılımcının bildirdiği, *Türkçe yazılı/sözlü iletişimde örtük/dolaylı anlatım* maddesi olmuştur. Türkçede örtülü anlamı oluşturan unsurlar; mecaz, bağdaştırma / metafor, duygu değeri / çağrışımlar, aktarmalar, eksilteli anlatımlar, deyimler, atasözleri, derin yapı yüzey yapı ayrımı gösteren cümleler ile önvarsayım ve sezdirimlerdir (Onan ve Tiryaki, 2012, s.224). Yazılı ve sözlü iletişimdeki örtük anlamlar, kültürel ve soyut anlamları ile dilin içindeki ikinci dili oluşturmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin konu ile ilgili eğitim ihtiyacı duymasının, öğretmenin yabancı dil olarak Türkçe öğretirken söz konusu unsurların farklı kültürden öğrencilere nasıl öğretilbileceği konusunda mezun oldukları okullardan eğitim almadıklarından dolayı olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin konu ile ilgili eğitim ihtiyacı duymasının, öğretmenin yabancı dil olarak Türkçe öğretirken söz konusu unsurların farklı kültürden öğrencilere nasıl öğretilbileceği konusunda mezun oldukları okullardan eğitim almadıklarından dolayı olduğu söylenebilir.

Mesleki Beceri bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili öğretim sürecini amaca uygun planlayabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 62 katılımcının bildirdiği, *Öğrenci merkezli, motive edici, öğrencilerin dil gelişim düzeyleri, öğrenme biçimleri, öğrenme gereksinimlerine uygun sınıf içi ve dışı etkinlikler* maddesinde olmuştur. Fransız Herriot kültürü tanımlarken, "Kültür, insanın unuttuklarından sonra kalan şeydir." ifadesini kullanmaktadır (Goldhammer, 2009). Yine ünlü bir antropolog olan C. Wissler de kültürü şöyle tanımlamaktadır: "Kültür, bir halkın yaşama tarzıdır" (Aktaran Gültekin ve Sığı, 2007, s. 275). Dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Dil, kültürün en temel aracı olarak bir ulusun hayatını aralayan kapıdır. Ancak bu hayatı tanıyabilmek için dilin dört temel becerisine sahip olmak ve hayatın içinde bu becerileri kullanabilme şansını yakalayabilmek gereklidir. Bu bağlamda dil öğretiminin sınıf içi ortamlarla sınırlı kalması, öğretimdeki eksik kalan yerlerin sınıf dışı ortamlarda giderilmesini gerektirmektedir. "Önce dil becerilerini öğrenip sonra dili kullanmaya başlamak yerine dil kullanılarak öğrenilmelidir. Örneğin, duyduktan sonra not alınıp, konuşma ve tartışma etkinliklerini takiben yazı yazılabilir ve sonra yazılanlar üzerine tekrar konuşup tartışılıp, öğrencilerin birbirlerini dinlemeleri sağlanabilir. Yani özyinelemeli bir desen etrafında her bir becerinin diğerini destekleyip pekiştirmesi sağlanabilir (Freeman ve Freeman, 1994; Aktaran Uysal, 2011, s. 99). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenin, öğrencide dört beceriyi de geliştirebilmesi için sınıf içi etkinliklerin yanı sıra kullanabileceği sınıf dışı etkinliklere ihtiyaç duyduğu ve bu konularda eğitim ihtiyacı hissettiği söylenebilir. "Yabancı dil öğretiminde kullanılan görsel ve işitsel araçlar sınıf içerisinde doğal bir ortamın oluşmasında öğretmene yardımcı olmaktadır. Gerçek ortamlara yakın bir sistem içerisinde yabancı bir dili öğrenmek öğrencinin ilgisini çekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar ile yapılacak etkinlikler öğretilen kelimeler ile kavramların daha kolay öğretilmesi ve öğrenilmesine yardımcı olacaktır" (Demirel, 1993a, s.24).

Öğretim ortamları düzenleyebilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 44 katılımcının bildirdiği, *Türkçenin günlük yaşamda kullanımını geliştirecek ortamlar* maddesi olmuştur. Öğrenme ortamını oluşturmak hedef kitle özellikleriyle birebir bağlantılıdır. Öğrenci seviyesi, bireysel farklılıklardan kaynaklanabileceği gibi, ülkelerin öğrenme alışkanlıkları ve yatkın oldukları yöntemlerden de kaynaklanabilmektedir. Ayrıca öğretmenlerin gelişim ihtiyacı olarak bildirdiği diğer bir nokta ise sınıf içi etkinliklerin sınırlı kalmasından dolayı Türk kültürünü yansıtan günlük hayatta Türkçe kullanımına yönelik ortamları nasıl hazırlaması gerektiğidir. Yabancı dil öğretim ortamlarında kültür eğitiminin önemi ilgili alanyazın tarafından da vurgulanmaktadır (Carrel ve Eisterhold, 1983; Fantini, 1997; Moran, 2001; Bayyurt, 2011). Bu bağlamda öğretmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretecekleri hedef kitlenin öğrenme kültürleri hakkında bilgi sahibi olmalarının daha etkili öğrenme ortamı hazırlamalarına katkısı olacağı ve öğretmenlerin bu konuda eğitim ihtiyacı hissettikleri söylenebilir.

Dil öğretim sürecine uygun materyal ve kaynak kullanabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 74 katılımcının bildirdiği, *Seçtiği materyal ve kaynakları Türk kültürünün özelliklerini yansıtacak şekilde uyarılama* maddesi olmuştur. Dil öğretimi için kullanılacak her türlü materyal ve kaynak aynı zamanda ülkenin kültürünü yansıtacaktır. "Yabancı dil öğretimi, kültür öğretimidir. İnsanlar ait oldukları toplumun ve o topluma ait kültürün kelime ve kavramlarıyla kendilerini ifade ederler. Bütün kelime ve kavramların arkasında bir kültür geçmişi vardır. Bu sebeple öğretilen toplumun yapısı ve sosyal değerleri dikkate alınmalıdır" (Avcı, 2002). Öğretmenlerin yarıya yakını, materyal ve kaynakların seçimi veya uyarılmasında öğrenci seviyesi, öğrenme biçimi veya öğrenme gereksinimi konusunda eğitim ihtiyacı hissetmediğini bildirmiştir. Ancak öğretmenler, materyal ve kaynakların Türk kültürünün özelliklerini yansıtmadığını düşündüğü zaman nasıl uyarlayabileceğini öğrenmek istemektedir. Bu bağlamda öğretmenin yabancı dil olarak Türkçe öğretirken aslında Türk kültürünü de öğrettiğinin farkında olduğu söylenebilir. İşaretlenen bu maddenin tüm maddeler içinde en yüksek orana sahip olması konuya öğretmen tarafından ne kadar önem verildiğinin göstergesi sayılabilir.

Öğrencilerin dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirebilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 54 katılımcının bildirdiği, *Günlük hayatta kullanılan dört beceriyi de yakın oranlarda geliştirebilecek etkinlikler* maddesi olmuştur. Yabancı dil öğretiminde hedef, öğrencinin öğrendiği yabancı dil ile günlük hayatta gereken doğru ve etkili iletişimi kurabilmesidir. Öğretim sürecinin bu doğrultuda ihtiyacı karşılayacak şekilde tasarlanması önemlidir. Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel becerisi ile dil bilgisi üzerine yapılandırılmıştır. Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde 4 temel dil becerisinin istendik düzeyde edinilmesi ve geliştirilmesi öncül amaçlardandır. Anadili eğitimi ve öğretimi sürecinin en önemli iki boyutu anlama ve anlatmadır. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır (Lüle Mert, 2014, s.23). Dört beceriden bir veya birkaçının daha etkin yer alması diğer becerilerin göz ardı edilmesi dengeyi bozacak ve eksiklik yaratacaktır. Böylece öğretmenlerin dört beceriyi de önemseydiği ve dikkate aldığı söylenebilir. Kelime varlığının zenginliği dört becerinin gelişimini de kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda öğretmenler, öğrencinin söz varlığını zenginleştirmek için yapılabilecekler konusunda da gelişim ihtiyacı hissettiklerini bildirmişlerdir.

Öğrenim-öğretim sürecini izleyebilme-değerlendirebilme ile ilgili sorularda en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 46 katılımcının bildirdiği, *Dil bütündür, ilkesinden hareketle öğrencilerin dört dil becerisini de ölçmeyi dikkate alan araçlar* maddesi olmuştur. Dil, dört temel dil becerisinin bütünleşmiş hâlidir. Bir dilin öğrenilip öğrenilmediğinin ölçülebilmesi çok da kolay değildir. Dört becerinin de ölçülmesini ve değerlendirilmesini kapsamaktadır. Öğrenme öğretme sürecinin her aşamasında ölçme-değerlendirme çalışmalarının dinamik bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Ölçme-değerlendirme çalışmaları dönem ya da kurların başladığı ilk günden son güne kadar etkin bir şekilde devam etmektedir. Bu bakımdan, ölçme-değerlendirme çalışmaları öğrenme-öğretim sürecinin vazgeçilmez bir ayağıdır. Ölçme-değerlendirme uygulamaları çalışmaların amaca uygun yürütülmesini sağlaması ve öğrencilerin belirlenen kazanımları edinme durumunu belirlemesi ve sonraki çalışmalara ışık tutması açısından önem arz etmektedir (Göçer, 2007). Bu bağlamda öğretmenlerin, okuma ve yazma becerisi sorun olmasa da dinleme ve konuşma becerilerinin ölçülmesine yönelik ölçekler ve yöntem konusunda eğitim ihtiyacı duyduklarını belirtmeleri anlamlıdır.

Mesleki Tutum ve Değerler bölümünde yer alan yeterlik ve performans göstergeleriyle ilgili Türkçenin doğru ve etkili kullanımında öncülük edebilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 35 katılımcının bildirdiği, *Türkçenin doğru kullanılması için gerekli uyarılarda bulunma* maddesi olmuştur. Dil öğretimi dört temel beceriyi kapsamaktadır. Becerilerin geliştirilme sürecinde hedef dili yabancı bir dil olarak öğrenen öğrencinin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinde bazı hatalı kullanımlarının olacağı öngörülebilir. Yapılan hatanın düzeltilmesi, yöntem ve zamana bağlı olarak farklılaşmaktadır. Zamanında müdahale edilmeyen hatalar, dirençler yıllarca devam edebilmektedir. Bu bağlamda öğretmenin hatalı kullanımı engelleme veya iyileştirmenin yöntemi ve zamanı konusunda kararsızlık yaşadığı ve eğitim ihtiyacı hissettiği söylenebilir. En az eğitim ihtiyacı bildirilen maddeye göre yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenin görevinin bilincinde olduğu söylenebilir.

Dil-kültür etkileşimine duyarlı olabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 46 katılımcının bildirdiği, *Dünya kültür ürünleri* maddesi olmuştur. Yabancı dil öğretimi kültürlerarası bir etkileşim sürecidir. Öğretmenin kendi kültürünü iyi bilmesinin yanı sıra dünya kültürleri konusunda da bilgi sahibi olmasını gerektirir. Yabancı bir kültürün dilini öğretirken öğretmenin etkili olabilmesi için öğrencinin kültürel yapısı hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bu bağlamda öğretmenlerin öğrencilerle etkili iletişimi için dünya kültürleri ve kültürel ürünler hakkında daha fazla bilgi sahibi olmayı istediği söylenebilir. Ayrıca, öğreticinin kültür aktarımı yapıyoruz diye bağlama uygun olmayan ya da dili ve yapıyı öğretmek yerine sadece kendi kültürünü dayatmaya yönelik bir yol takip edilmemelidir. Yabancı dil öğretiminin süreklilik gösteren, değişken, çok yönlü ve karmaşık bir sistem olduğu unutulmamalıdır (Demir ve Açık, 2011, s.56).

Mesleki gelişimini sağlayabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 56 katılımcının bildirdiği, *Dil/ Türkçenin öğrenimi ve öğretimine ilişkin güncel yayınları, tartışmaları ve gelişmeler* maddesi olmuştur. Öğretmenlerin, yurt dışında görev yaptıklarından dolayı bilgiye ulaşma konusunda sorunları olabileceği ve eksik noktaların kalabileceği kaygısının bu konuda eğitim ihtiyacı hissetmelerine neden olabileceği söylenebilir. En az katılımın olduğu maddenin ise öğretmenler tarafından fazla akademik bulunduğu söylenebilir.

Mesleki gelişimine yönelik iletişim kurarak iş birliği sağlayabilme yeterliğinde en fazla eğitim ihtiyacı, toplam 96 katılımcıdan 66 katılımcının bildirdiği, *Farklı ülkelerden kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişim ve iş birliği* maddesi olmuştur. Bilgi ve deneyim paylaşımı eğitim öğretim alanında vazgeçilemez bir konudur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi henüz gerektiği gibi kurumsallaşamamış ve iş birliğine uygun ortamlar oluşturulamamıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin iletişim ve iş birliği kurabilecekleri konusunda desteğe ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Eğitim öğretim alanındaki gelişmeler bireysel rekabetten ziyade işbirlikli öğrenmeyi ön plana çıkardığından dolayı öğretmenlerin bu konuda yeterli bilgi sahibi olmaları en az eğitim ihtiyacının bu konuda olduğu söylenebilir.

Mevcut konulara ek olarak katılımcılar; mesleki gelişim eğitimlerinde süreklilik, teorik bilginin yanı sıra somut uygulamaların olması, etkinlik ağırlıklı katılımcılarla etkileşim içinde olan tekniklerin kullanılması, bir öğretim elemanı tarafından değil birden fazla öğretim elemanı tarafından eğitim verilmesi gibi konulara dikkat edilmesi gerektiğini bildirmişlerdir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- ✓ Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin alan yeterliklerinin uygulanması ve öğretmen eğitiminin kalitesinin geliştirilmesi için ilgili kurumların işbirliği içinde çalışması gerekmektedir.
- ✓ Bu alanda görev yapan öğretmenlere yönelik hazırlanacak olan mesleki eğitim seminerlerinin içeriğinin hazırlanmasında çalışma neticesinde belirlenen konular göz önüne alınmalıdır.
- ✓ Etkililik düzeyinin yüksek olabilmesi için bu süreçte görev alacak olan öğretim elemanlarının belirlenmesinde konu alanında uzman akademisyenlerin tercih edilmesi gerekmektedir.
- ✓ Dil öğretimine yönelik hazırlanan seminerler genel olmaktan çıkarılmalı ve hedef dil ile hedef kitle farklılıkları dikkate alınmalıdır.
- ✓ Hazırlanacak eğitim seminerlerinde uygulamaya dönük etkinlikler bulunmalıdır.
- ✓ Eğitim seminerleri düzenlenirken Türkçenin öğretileceği ülkenin özellikleri dikkate alınmalıdır.

Kaynakça

- Avcı, Y. (22-25 Haziran, 2002). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin kültür ve yöntem boyutu. *I. Uluslar Arası Truva-Çanakkale Dil Eğitimi ve Okul Gelişimi Sempozyumu*. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. http://yadem.comu.edu.tr/1stELTKonf/TR_Yusuf_Avci_Turkçenin_Yabanci_Dil.htm adresinden erişildi.
- Avustralya Öğretmenlik Standartları Ulusal Çerçevesi. (2013). *Danışmanlık raporu*. <http://www.otmg.meb.gov.tr> adresinden erişildi.
- Barın, E. (2010, 19-25 Nisan). Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmen yeterliği ve yardımcı öğretmen kavramı. *II. Uluslararası Türk Dünyası Kültür Kongresi*. İzmir. <http://yabancilaraturkce.com/bildiri-ve-makaleler/item/100-yabancilara-turkce-ogretiminde-ogretmen-yeterligi-ve-yardimci-ogretmen-kavrami.html> adresinden erişildi.
- Bayyurt, Y. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür kavramı ve sınıf ortamına yansımaları. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.) *Yabancılara Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler* içinde (s. 29-42). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyükkaragöz, S. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş eğitiminin temelleri*. Konya: Mikro Yayınları.
- Carrel, P. L. ve Eisterhold, J. C. (1983). Schema theory and ESL reading pedagogy. *TESOL Quarterly*, 17(4), 553-573. doi:10.2307/3586613
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *TÜBAR*, 30(Güz), 51-72.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dünya Bankası Raporu. (2011). *Türkiye’de temel eğitimde kalite ve eşitliğin geliştirilmesi zorlukları ve seçenekler*. <http://siteresources.worldbank.org/TURKEYINTURKISHEXTN/Resources/455687-1326904565778> adresinden erişildi.
- Erişek, Ö. ve Yücel, F. (2002). Dil öğretiminde yazınsal metinlerin yeri. *Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 63-75.
- Fantini, A. E. (1997). *New ways in teaching culture*. Alexandria, VA: Teachers of English to Speakers of Other Languages, Inc.
- Goldhammer, A. (2009). *The future of French culture*. <http://www.people.fas.harvard.edu/~agoldham/articles/FutureFrenchCulture.pdf> adresinden erişildi.
- Göçer, A. (2007, 22- 23 Kasım). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Gültekin, N. ve Sıgır, Ü. (2007). Bir kültür boyutu olarak “Bireycilik-ortaklaşa davranışçılık” ve örgütsel kültüre yansımaları. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 23(2), 273-286.
- Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin hizmet içi eğitimde yetiştirilmesinin önemi ve esasları, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 8-32.
- Kuruüzüm, A. ve Çelik, N. (2005). İkinci mertebe faktör modeli ile öğretmen iş doyumunu belirleyen faktörlerin analizi. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 137-146.
- Lüle Mert, E. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılacak etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Leigh, A. ve Mead, S. (2005). *Lifting teacher performance: Policy report*. <http://andrewleigh.org/pdf/LiftingTeacherPerformancePPI.pdf> adresinden erişildi.
- MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

- MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Genel Müdürlüğü. (2008). *Öğretmen yeterlikleri: öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB EARGED (2008). *Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ihtiyacının belirlenmesi*. http://yegitek.meb.gov.tr/tamamlanan/sinif_ogrt_ihtiyaci.pdf adresinden erişildi.
- Mete, F. (2013). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin özel alan yeterlikleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Moran, P. R. (2001). *Teaching culture: perspectives in practice*. Boston, MA: Heinle & Heinle.
- Opfer V. D. ve Pedder, D. (2011). The lost promise of teacher professional development in England. *European Journal of Teacher Education*, 34(1), 3–24.
- Onan, B. ve Tiryaki, E. N. (2012). Türkçede örtülü anlam oluşturan unsurlar ve ana dili öğretimindeki işlevleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 223-240.
- Seferoğlu, S. S. (2009, 12-13 Kasım). Yeterlikler, standartlar ve bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ışığında öğretmenlerin sürekli mesleki eğitimi. *Eğitimde Yansımalar IX: Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkmazı Ulusal Sempozyumu*. Ankara: Başkent Üniversitesi.
- Türk Eğitim Derneđi. (2009). *Öğretmen yeterlikleri özet rapor* (1. bs.). Ankara: Türk Eğitim Derneđi Yayınları.
- Uysal, H. H. (2011). İkinci dilde sözlü ve yazılı anlatım eğitiminde sosyo-kültürel yaklaşımlar. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.). *Yabancılarla Türkçe Öğretimi: Politika, Yöntem ve Beceriler içinde* (s. 29-42). Ankara: Anı Yayıncılık.